

NAVF - UTREDNINGSAVDELINGEN

NORGES ALMENVITENSKAPELIGE FORSKNINGSRÅD

UTREDNINGER
OM
AKADEMISK ARBEIDSKRAFT

Melding nr. 1 1961

TILGANG PÅ NYE STUDENTER OG SAMLET ANTALL
STUDENTER VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRE-
STEDER I 1960

UNIVERSITETSFORLAGET

TILGANG PÅ NYE STUDENTER OG SAMLET ANTALL
STUDENTER VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRE-
STEDER I 1960

I N N H O L D :

	side
1. Tilgangen på nye studenter ved Universitetene i Bergen og Oslo i 1960	2
2. Tilgangen på studenter ved høgskolene årene 1955 - 1960 ...	6
3. Tilgangen til studier i utlandet	6
4. Samlet tilgang på nye studenter i 1959 og 1960 ved norske og utenlandske læresteder	7
5. Samlet antall studenter ved norske og utenlandske læresteder i 1960	8

1. Tilgangen på nye studenter ved universitetene i Bergen og Oslo i 1960.

Som følge av studieordningene og registreringsmåten i de åpne studier er det vanskelig å gi helt sikre opplysninger om den årlige tilgangen på nye studenter. Det mest aktuelle mål for tilgangen er tallet på immatrikulerte. I tabell 1 nedenfor er tallet på immatrikulerte ved Universitetet i Oslo i 1960 fordelt på fag og sammenliknet med tallene for årene 1955 - 1959. Fordelingen på fag bygger på de opplysninger studentene selv gir når de melder seg til immatrikuleringen.

Tabell 1. Immatrikulerte ved Universitetet i Oslo årene 1955 - 1960 fordelt på fagstudier. x)

Fag	Å r f o r i m m a t r i k u l e r i n g											
	1955		1956		1957		1958		1959		1960	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Filologi og mag.art.	383	38,6	376	34,1	525	37,8	530	41,0	559	38,2	695	41,1
Realfag	190	19,1	246	22,3	348	25,0	321	24,8	378	25,9	440	26,0
Psykologi	59	5,9	55	5,0	61	4,4	50	3,9	53	3,6	75	4,4
Jus	135	13,6	179	16,2	181	13,0	177	13,7	184	12,6	194	11,5
Sosialekonomi	27	2,7	71	6,4	59	4,2	42	3,3	49	3,4	79	4,7
Aktuarfag	1	0,1	4	0,4	10	0,7	11	0,9	16	1,1	-	-
Teologi	18	1,8	28	2,5	23	1,7	31	2,4	30	2,1	52	3,1
Medisin	129	13,0	102	9,3	126	9,1	99	7,7	132	9,0	114	6,7
Farmasi	51	5,1	40	3,6	57	4,1	31	2,4	61	4,2	44	2,6
Mag. scient			1	0,1								
I alt	993	100,0	1102	100,0	1390	100,0	1292	100,0	1462	100,0	1693	100,0

x) Bare immatrikulerte som har oppgitt at de skal studere. For årene 1959 og 1960 kommer faget odontologi i tillegg med henholdsvis 46 og 62 immatrikulerte.

Av tabellen ovenfor går det fram at tallet på studenter som har oppgitt at de ønsker å studere ved Universitetet i Oslo er 1693, eller 15,8% større enn i 1959. Økningen er relativt sterkest for teologi, sosialøkonomi og psykologi. I Bergen var tallet på immatrikulerte i 1960 som ønsket å studere 274 (234), fordelt slik på fag (tallene for 1959 i parentes): Filologi 118 (102), realfag 103 (87), jus 19 (23), sosialøkonomi 2 (2), teologi 9 (2), medisin 19 (17) og andre fag 4 (1).

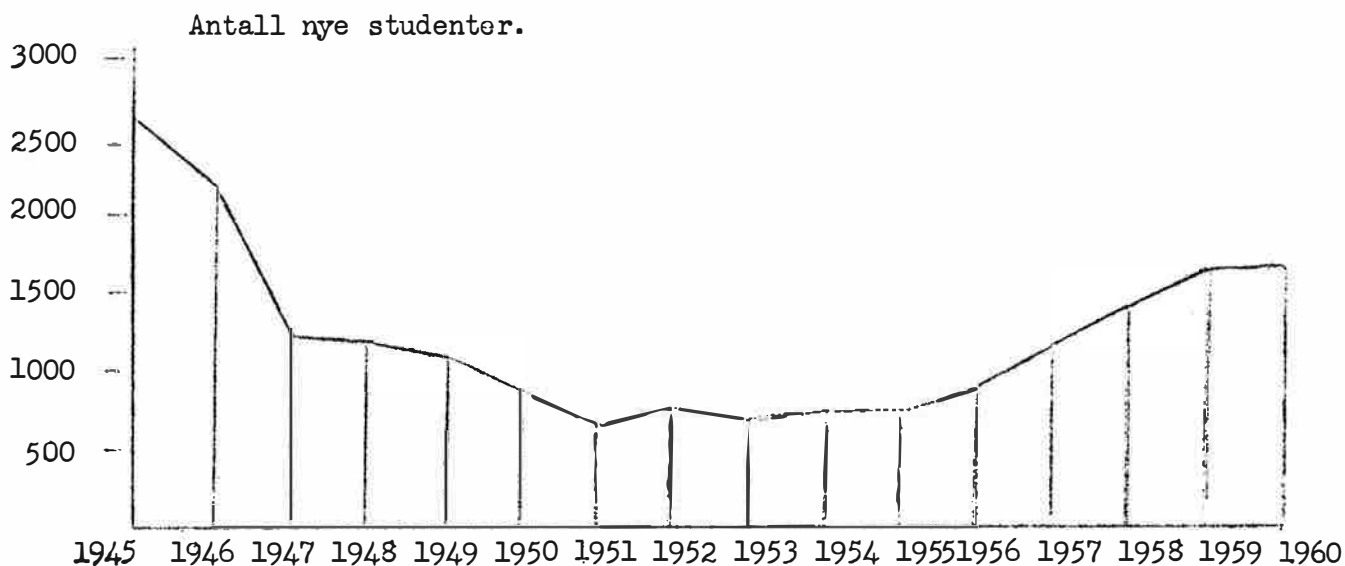
Opplysningene fra immatrikuleringen gir et usikkert mål for tilgangen, da mange faller fra eller skifter studium den nærmeste tiden etterpå. Et bedre generelt uttrykk for tilgangen enn tallet på immatrikulerte er tallet på personer som har bestått forberedende prøve i filosofi. Tabell 2 nedenfor viser tallet på kandidater ved forberedende prøve i filosofi i Bergen og Oslo årenene 1945 - 1960, fra og med 1947 også som prosentandel av artiumskullet. I figur I vises en grafisk framstilling av tilgangen.

Tabell 2. Uteksaminerte fra forberedende prøve i filosofi ved universitetene i Bergen og Oslo årene 1945 - 1960. Absolutt antall og i % av artiumskullet. x)

	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Bergen		265	131	136	123	115	85	76	74	65	97	109	148	142	236	284
Oslo	2529	1928	1094	1031	932	698	537	636	560	622	584	710	953	1176	1397	1357
Tilsammen	2529	2193	1225	1167	1055	813	622	712	634	687	681	819	1101	1318	1633	1641
I % av artiumskullet			24,0	22,0	20,4	17,2	15,0	19,1	17,8	19,5	18,7	20,5	25,1	28,1	33,4	32,4

x) Halvparten av årets og halvparten av fjorårets artiumskull.

Figur I. Antall personer som har bestått forberedende prøve i filosofi ved universitetene i Bergen og Oslo årene 1945 - 1960.

Det siste året var tallet på kandidater fra forberedende prøve omtrent som året før. Siden 1955 har tallet på studenter med prøve i filosofi økt langt raskere enn tallet på artianere. Økningen har vært relativt sterkest i Bergen.

I tabellene 3 og 4 har vi forsøkt å stille opp tall for tilgangen til enkelte studier som er mer pålitelige enn opplysningene fra immatrikuleringen. I fag hvor det foregår en systematisk registrering av de nye studentene ved begynnelsen av studiet, har vi nyttet opptakings- eller innmeldingstall som mål for tilgangen, i andre fag har vi brukt tall fra universitets-eksamener som avlegges tidlig i studiet. For teologer er nyttet forberedende prøve i hebraisk, for sosialøkonomer forberedende prøve i matematikk, for filologer eksamen i almen språkvitenskap og for jurister eksamen i sosialøkonomi. Disse prøvene avlegges vanligvis i det andre eller tredje semester etter immatrikuleringen og gir derfor ikke helt aktuelle uttrykk for tilstrømningen til studiene. På grunn av de uensartede kriteriene blir ikke de årlige tilgangstallene for de ulike studiene helt sammenliknbare.

Tabell 3. Tilgang til de enkelte studier ved Universitetet i Oslo (utenom magistergradsstudiene og aktuarstudiet) årene 1946 - 1960.

	Antall nye studenter de enkelte år															
	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	
Filologi ¹⁾	543	219	197	122	142	118	108	119	130	148	225	259	268	417	484	
Realfag ²⁾	218	106	103	125	123	124	126	129	164	138	158	239	369	416	400 ^{x)}	
Psykologi ³⁾			84	97	74	49	46	48	37	38	32	43	58	59	77	
Jus ⁴⁾				154	247	146	110	122	91	138	78	111	160	167	153	
Sosialøkonomi ⁵⁾		54	102	68	61	46	27	22	13	12	7	8	16	24	34	
Teologi ⁶⁾	85	74	29	42	35	32	27	31	17	14	13	41	33	47	46	
Farmasi	30	45	25	30	25	20	20	30	30	30	40	40	30	41	30	
Medisin	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	130	130	130	

1) Eksamen i almen språkvitenskap. 2) Registrert på Blindern. 3) Innmelding ved psykologisk institutt.

4) Eksamen i sosialøkonomi for jurister. 5) Forberedende prøve i matematikk for økonomer. 6) Forberedende prøve i hebraisk (inkluderer også tilgangen til Menighetsfakultetet).

x) Foreløpig anslag.

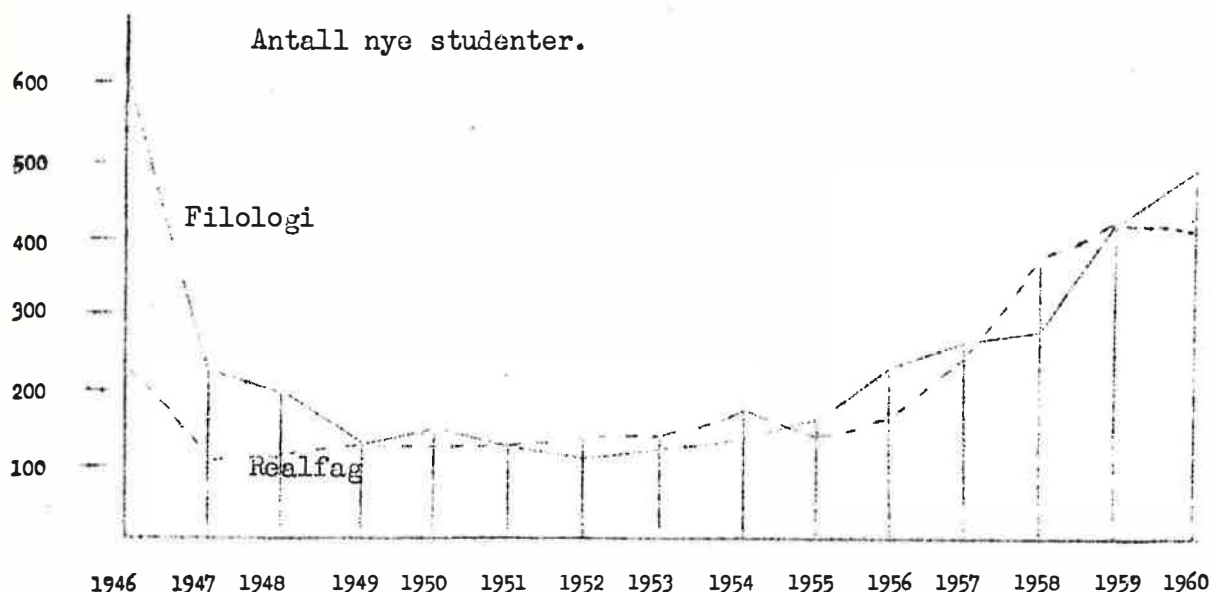
Tabell 4. Tilgang på nye studenter ved Universitetet i Bergen årene 1955 - 1960.

Fag	Antall nye studenter de enkelte år					
	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Filologi ¹⁾	64	78	100	94	133	161
Realfag ¹⁾	45	70	58	71	107	122

1) Registrert på universitetets sekretariat.

Diagrammet i figur II viser tilgangen til filologi- og realfagstudiet ved Universitetet i Oslo særskilt.

Figur II. Tilgang på nye studenter til filologi og realfag ved Universitetet i Oslo årene 1946 - 1960.

Rekrutteringen til de fleste åpne studier ved Universitetet i Oslo gikk sterkt tilbake de første årene etter krigen og lå usedvanlig lavt i årene 1950-ca. 1955. Etter 1955 inntreer det en rask økning. Sterkest har økningen vært for filologi og realfag som begge har fått tilgangen omlag 3-doblet på de 5 siste årene.

For psykologi og jus har utviklingen vært mer moderat, men også for disse fagene er det en markert stigning. Tilgangstallene de siste 3 årene er de høyeste siden 1950. Det siste året har det vært en betydelig økning for psykologi, mens tilgangen til jus viser en mindre nedgang.

For sosialøkonomi har tilgangen økt de siste 4 årene, men her ligger den fremdeles lavt om vi sammenlikner med tilgangen før 1952.

Tilgangen til det teologiske studiet har svinget en del de siste årene, men lå i 1959 og 1960 høyere enn i noe år siden 1947.

Til det medisinske studiet er det tatt opp 130 studenter de siste 3 årene. 40 av hvert kull skal fullføre studiet i Bergen.

Opptakingstallene til det farmasøytiske studiet har svinget noe. I 1960 ble det tatt opp 30 studenter til farmasistudiet og 30 studenter til den kortvarige recepcar-utdannelsen.

2. Tilgangen på studenter ved høgskolene årene 1955 - 1960 vises i tabell 5. Fra 1955 til 1959 steg den årlige tilgangen fra 549 til 689 eller med 25.5%. Fra 1959 til 1960 økte tilgangen videre med 36.4% til 940. Stigningen skyldes vesentlig økt tilgang ved Norges tekniske høgskole og ved Norges lærerhøgskole.

Tabell 5. Oversikt over opptatte faste studenter ved høgskolene og Statens arkitektkurs årene 1955 - 1960.

År	Norges handels- høgskole	Norges lærer- høgskole	Norges landbruks- høgskole	Norges veterinær- høgskole	Det odonto- logiske fak. xx)	Norges tekniske høgskole	Statens arkitekt- kurs, Oslo	I alt
1955	53	-	76	25	52	322	21	549
1956	54	-	76	20	50	341	-	541
1957	55	-	92	20	53	356	21	597
1958	60	45 ^{x)}	79	20	52	379	-	635
1959	59	61 ^{x)}	92	20	50	386	21	689
1960	61	285 ^{x)}	90	20	50	434	-	940

x) Grunnfags- og mellomfagsstuderende. En del av disse tar ikke sikte på å fullføre cand. mag.-eksamen. xx) Tidligere Norges tannlegehøgskole.

3. Tilgangen til studier i utlandet. Tabell 6 viser utviklingen de siste årene.

Tabell 6. Tilgangen på norske studenter ved utenlandske læresteder årene 1958, 1959 og 1960 i alt og fordelt på fagstudium.^{x)}

Undervisningsår	Ingeniør- og arkitektfag	Medisin	Odontologi	Handelsfag	Sum
1958/59	330	170	100	90	690
1959/60	239	167	97	90	593
1960/61	225	113	68	80	486

Det må tilføyes at tallene for 1960 er foreløpige anslag og at det er mulig at nedgangen i studenttilgangen er noe overvurdert. Nedgangen skyldes delvis at det er blitt vanskeligere for norske studenter å komme inn ved utenlandske læresteder. Odontologi-studerende kommer nesten ikke inn ved læresteder i Storbritannia lenger. I Tyskland er det visse vanskeligheter for dem som vil studere ingeniørfag, odontologi og medisin.

x) De fleste opplysningene om studenter i utlandet er gitt av Statens lånekasse for studerende ungdom.

4. Samlet tilgang på nye studenter i 1959 og 1960 ved norske og utenlandske læresteder vises i tabell 7. Tabellen viser også hvor stor prosentandel de nye studentene utgjør av artiumskullet (halvparten av årets og halvparten av foregående års artiumskull).

Tabell 7. Nye studenter i 1959 og 1960 ved norske og utenlandske læresteder. - Absolutt antall og i prosent av artiumskullet. ^{xx)}

		N y e s t u d e n t e r			
		Ved universitetene i Oslo og Bergen og Menighetsfak.	Ved norske høyskoler	Ved læresteder i utlandet	Nye studenter i alt
1959	Antall	1674 ^{x)}	689	593	2956
	i % av art.kullet ^{xx)}	34,2	14,1	12,1	60,4
1960	Antall	1671 ^{x)}	940	486	3097
	i % av art.kullet ^{xx)}	33,0	18,6	9,6	61,2

x) Antall som har tatt forberdende prøve i filosofi + antall tatt opp ved farmasøytisk institutt (receptarstudiet ikke medregnet).

xx) Halvparten av årets og halvparten av foregående års artiumskull.

Ifølge anslaget i tabell 7 utgjorde tilgangen på nye studenter i 1959 60,4% og i 1960 61,2% av artiumskullet. I prosent av tallet på artianere + kandidater fra økonomisk gymnas ble studenttilgangen i 1959 og 1960 for begge år 55,3. Vi har nå en langt høyere studietilbøyelighet enn i begynnelsen av 1950-årene da studenttilgangen antakelig lå på 35 - 40% av artiumskullet.

I Sverige har studenttilgangen utgjort ca. 85 - ca. 90% av tallet på uteksaminerte fra de almindannende gymnaslinjer de senere årene. Om vi trekker inn teknisk og økonomisk gymnas, som også gir studiekompetanse, blir prosenttallet for Sverige ca. 70 - ca. 75 for de siste årene. (De svenske tilgangstallene inkluderer forholdsvis mange personer uten svensk studenteksamen - disse utgjorde vel 10% av hele tilgangen til universitet og høyskoler).

Vi må regne med en uvanlig rask økning i tilgangen på studenter i Norge de nærmeste 5 årene, som følge av en forventet økning i artiumskullene. Denne økte tilstrømning av nye studenter vil gjøre seg gjeldende allerede høsten 1961, da artianertallet ventes å stige med ca. 1000 fra 1960 til 1961, fra 5179 til ca. 6200 (ifølge NAVF's melding nr. 3, 1960).

5. Samlet antall studenter ved norske og utenlandske læresteder i 1960.

Stigningen i tilgangen på nye studenter har allerede slått ut i sterk økning i det totale antall studenter ved universitetene, noe som går fram av tabell 8 nedenfor. De 4 siste årene har tallet økt fra 3732 til 6472, allereide 73% (tannlegestudentene er ikke medregnet). Økningen kan for en del skyldes bedre registrering (som følge av kravene til den nye studentstatistikken).

Tabell 8. Samlet studenttall ved universitetene i Bergen og Oslo året 1938 og årene 1946 - 1960.

	Samlet studentantall de enkelte år															
	1938	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Universitetet i Bergen	(107)	284	234	417	394	391	352	403	451	415	472	545	617	740	951	1063
Universitetet i Oslo	4229	6209	6005	4946	4898	4682	3694	3463	3358	3319	3177	3187	3515	4373	5161	5600
Begge universitet	4336	6493	6239	5363	5292	5073	4046	3866	3809	3734	3649	3732	4132	5113	6112	6663

For høgskolene var studenttallet høsten 1960 følgende:

Norges Handelshøyskole	185
Norges lærerhøgskole	345
Norges landbrukshøgskole	259
Norges veterinærhøgskole	152
Norges tekniske høgskole	1811
Antall studenter ved høgskolene i alt	2752

Ved Statens arkitektkurs var studenttallet 23, og ved Menighetsfakultetet 208.

Tabell 9 viser samlet antall norske studenter årene 1956 - 1960 fordelt på norske og utenlandske læresteder. Tallene er sammenliknet med studenttallene i Danmark, Finnland og Sverige.

Tabell 9. Samlet antall studenter i Norge og andre nordiske land årene 1956 - 1960.

År	Studenter i Norge	Norske studenter i utlandet	Norske studenter i alt	S t u d e n t e r i		
				Danmark	Finnland	Sverige
1956-57	5990	2430	8420	11973	15824	23736
1957-58	6686	2788	9474		16866	26040
1958-59	7817	3052	10869	13443	18458	28343
1959-60	8826	2833	11659			30950
1960-61	9646	2760	12406			

Studenttallene 1956 - 1959 i tabell 9 er for Norge hentet fra Kirke- og undervisningsdepartementets budsjettproposisjon (St.prp. nr. 1 1957-60), for 1960-61 innsamlet ved Norges almenvitenskapelige forskningsråds utredningsavdeling, for Danmark og Finland fra Statistisk Årbok 1958 - 1960 og for Sverige fra "1955 års universitetsutredning", bind VI. Studenttallene gjelder akademiske studier i vanlig mening. Höyere gymnastikkundervisning er trukket fra i oppgavene.